

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2015 m. sausio 8 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Stasio Gagio, Irmanto Jarukaičio, Romano Kliškausko (pranešėjas), Dainiaus Raižio ir Veslavos Ruskan (kolegijos pirmininkė), sekretoriaujant Ingai Grišutinienei, dalyvaujant pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Birutės Vėsaitės, Kęstučio Daukšio ir Manto Varaškos atstovui advokatui Pauliui Koverovui, atsakovo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos atstovams Mindaugui Mikalioniui, Žanai Mekšraitei, atsakovo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos atstovams Povilui Kazlauskui, Renatui Pociui, Vilmai Adamavičiūtei,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo norminę administracinę bylą pagal Lietuvos Respublikos Seimo narių Birutės Vėsaitės, Kęstučio Daukšio ir Manto Varaškos prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punktas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 4, 6.2 ir 8.2 punktai neprieštarauja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai bei Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 25 punktas, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2007 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. O3-82 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos“ patvirtintos Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos (2010 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-245 redakcija) 3 punktas ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. O3-328 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo (2011 m. vasario 24 d. nutarimo Nr. O3-35 redakcija) 4 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

1. Lietuvos Respublikos Seimo nariai Birutė Vėsaitė, Kęstutis Daukšys ir Mantas Varaška (toliau – ir pareiškėjai) prašo ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ (toliau – ir VIAM sąrašas) 1.2 punktas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) (toliau – ir VIAP teikimo tvarkos aprašas) 4 punktas toje dalyje, kurioje apibrėžta pirmoji sąvoka – „Viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje“, 6.2 ir 8.2 punktai neprieštarauja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (toliau – ir Elektros energetikos įstatymas) 2 straipsnio 40 daliai bei Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (toliau – ir Šilumos ūkio įstatymas) 4 straipsnio 1 daliai, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 25 punktas, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – ir Komisija) 2007 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. O3-82 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos“ patvirtintos Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos (2010 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-245 redakcija) (toliau – ir Kainų skaičiavimo metodika) 3 punktas ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. O3-328 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo (2011 m. vasario 24 d. nutarimo Nr. O3-35 redakcija) (toliau – ir Lėšų administravimo tvarkos aprašas) 4 punktas neprieštarauja Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

2. Pareiškėjų prašymas grindžiamas šiais argumentais:

2.1. Europos Parlamento ir Tarybos 2003 m. birželio 26 d. direktyvos 2003/54/EB 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad valstybės narės, vadovaudamosi bendru ekonominiu interesu, elektros energetikos įmonėms gali nustatyti viešųjų paslaugų teikimo įpareigojimus, susijusius su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, tiekimo reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos efektyvumą ir klimato apsaugą; tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos elektros energijos įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. Vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos 2004 m. vasario 11 d. direktyva 2004/8/EB, Europos Sąjungoje yra skatinama ir visokeriopai remiama termofikacija (bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, dar kitaip vadinama kogeneracija), pagrįsta naudingosios šilumos paklausa ir pirminės energijos taupymu energetikos vidaus rinkoje. Europos Sąjungos direktyvų nuostatos įgyvendintos Elektros energetikos įstatymu ir Šilumos ūkio įstatymu bei atitinkamais poįstatyminiais teisės aktais, tačiau, pareiškėjų nuomone, ginčijami poįstatyminiai teisės aktai, kuriuose turėtų būti detalizuojamos įstatymų nuostatos, šiems įstatymams prieštarauja.

2.2. Pagal Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 punktą, viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje – tai veikla ar neveikimas elektros energetikos sektoriuje, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga, taip pat elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse, o pagal kitą šio straipsnio punktą, viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąrašą, teikėjus ir teikimo tvarką nustato Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, vadovaudamasi viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje. Energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1 punktas nustato, kad viešuosius

interesus elektros energetikos sektoriuje atitinka, be kita ko, elektros energijos gamyba: 1.1. naudojant atsinaujinančius energijos išteklius; 1.2. termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, kai šios elektrinės tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas. Taip pat energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo 4 punkte nustatyta, kad viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje – veikla ar neveikimas elektros energetikos sektoriuje, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga, taip pat elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, bendrojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse. Taigi nors apibrėžiant viešųjų interesų sąvoką Elektros energetikos įstatyme, buvo siekiama nustatyti, kad elektros energijos gamyba kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse bus remiama tik tuo atveju, jei ji bus gaminama naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, tačiau nurodytose poįstatyminių teisės aktų nuostatose apibrėžiant sąvoką, buvo padėtas kablelis po pirmosios sąlygos, taip išplečiant VIAP sąrašą. Šiuose teisės aktuose pateikus platesnę viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje sąvoką, tam tikriems ūkio subjektams, pagal Elektros energetikos įstatymo nuostatas neturintiems teisės gauti VIAP mokėjimų, ginčijamais poįstatyminiais teisės aktais suteikiama teisė tokius mokėjimus gauti, tuo nustatant Elektros energetikos įstatymą pažeidžiančias privilegijas ir be pagrindo skatinant iškastinio kuro, kurio didžiąją dalį sudaro gamtinės dujos, naudojimą. Atsižvelgiant į tai, VIAP sąrašo 1.2 punktas ir VIAP teikimo tvarkos aprašo 3 punktas ir 4 punkto pirmas sakinytis bei 6.2 ir 8.2 punktai pripažintini prieštaraujanciais Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai.

2.3. Pagal Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalis, už VIAP moka vartotojai. Tačiau VIAP teikimo tvarkos aprašo 25 punktas numato, kad mokėjimas už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas taikomas elektros energijos vartotojams ir elektros energijos gamybos leidimus turintiems juridiniams ar fiziniams asmenims, gaminantiems elektros energiją ir vartojantiems ją savo teritorijoje savo įmonės ūkiniams poreikiams ar tiekiantiems savo elektros energiją jos teritorijoje esančių juridinių ar fizinių asmenų ūkiniams poreikiams. Analogiškai nustatyta ir ginčijamuose Komisijos patvirtintuose Kainų skaičiavimo metodikos 3 punkte bei Lėšų administravimo tvarkos aprašo 4 punkte. Taigi šios ginčijamos teisės aktų nuostatos be įstatyminio pagrindo išplečiant subjektų, kurie turi pareigą mokėti už VIAP, ratą. Dėl to susiklostė situacija, jog termofikacijos būdu savo poreikiams elektros energiją gaminantiems asmenims, kurie netiekia šilumos į bendras aprūpinimo šiluma sistemas, yra nustatytas įpareigojimas mokėti VIAP lėšas, tuo tarpu asmenys, termofikacijos būdu gaminantys elektros ir šilumos energiją ir tiekiantys ją į bendras aprūpinimo šiluma sistemas, ne tik neprivalo mokėti VIAP lėšų, tačiau jas gauna. Be to, 2011 m. vasario 4 d. įsigaliojus VIAP teikimo tvarkos aprašo pakeitimams, 26.3 punktu buvo nustatyta, kad nuo VIAP mokėjimo yra atleidžiami elektros energijos gamintojai, savo reikmėms naudojantys iš atsinaujinančių energijos išteklių savo pasigamintą elektros energiją. Taigi net ir gamintojai, neprisijungę prie bendrų aprūpinimo šiluma sistemų ir savo reikmėms naudojantys iš atsinaujinančių energijos išteklių savo pasigamintą elektros energiją, neturi pareigos mokėti VIAP lėšų. Tiek gamyba iš atsinaujinančių energijos šaltinių, tiek gamyba termofikacijos būdu atitinka Europos Sąjungos aplinkosaugos politiką elektros energetikos ir šilumos ūkio srityje, atitinkamai abi šios energijos gamybos sritys yra remiamos ir skatinamos pagal Lietuvos teisės aktus. Tačiau gamintojams, atitinkantiems pirmąjį kriterijų, t. y. gaminantiems elektros ir šilumos energiją termofikacijos būdu, bet naudojantiems ją savo reikmėms, rėmimas netaikomas – jie vis tiek privalo mokėti VIAP kainą. Tokios poįstatyminiais teisės aktais įtvirtintos nuostatos neatitinka įstatymuose numatytų elektros energetikos rėmimo principų, t. y. kad remiama gamyba termofikacijos būdu ir gamyba iš atsinaujinančių energetinių šaltinių, ir neturi reikšmės, ar šiuos kriterijus atitinkantis gamintojas prisijungęs prie bendrų aprūpinimo šiluma sistemų, ar jis gamina elektros / šilumos energiją savo ūkiniams poreikiams. Dėl to minėtos nuostatos prieštarauja Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

2.4. Pagal Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 punktą bei Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 dalį, viešuosius interesus atitinkančiomis paslaugomis laikoma bendra šilumos ir elektros energijos gamyba. Tačiau VIAP sąraše (1.2 p.) bei VIAP teikimo tvarkos apraše (6.2 p.) pateiktame viešuosius interesus atitinkančių paslaugų apibrėžime susiaurinamas viešuosius interesus atitinkančių paslaugų ratas – elektros energijos gamyba termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse remiama tik tuo atveju, jeigu tokio proceso metu pagaminta šiluma tiekiamą į aprūpinimo šiluma sistemą. Taip paneigiama pati VIAP esmė bei nepagrįstai diskriminuojami tie ūkio subjektai, kurie elektros bei šilumos energiją savo reikmėms pasigamina termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, tačiau šiame procese gautos šilumos energijos netiekia į aprūpinimo šiluma sistemą. Elektros bei šilumos energijos gamyba termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse patenka į viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąrašą dėl to, kad šiame procese yra taupomi pirminiai energijos išteklių, be to, išmetamas mažesnis teršalų kiekis į aplinką, taip prisidedant prie aplinkos taršos mažinimo. Todėl, pareiškėjų nuomone, neturi reikšmės tai, ar ūkio subjektas elektros bei šilumos energiją panaudoja tik savo poreikiams tenkinti, ar pagamintą elektros bei šilumos energiją tiekia į viešus tinklus, nes tiek vienu, tiek kitu atveju yra pasiekiamas tas pats rezultatas – sunaudojamas mažesnis pirminės energijos išteklių kiekis bei mažinama aplinkos tarša. Atsižvelgiant į tai, VIAP sąrašo 1.2 punkto dalis „<...> kai šios elektrinės tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas“ ir VIAP teikimo tvarkos aprašo 6.2 punkto dalis „<...> ir tiekia šilumą į aprūpinimo šiluma sistemas“ prieštarauja Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai bei Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai

II.

3. Rengiant norminę administracinę bylą nagrinėti Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme, gauti atsakovo Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos (toliau – ir Energetikos ministerija) ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos atsiliepimai į prašymą.

4. Atsakovas Energetikos ministerija atsiliepimu prašo atmesti prašymą kaip nepagrįstą. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:

4.1. Teisinį pagrindą viešiesiems interesams elektros energetikos sektoriuje Europos Sąjungos lygiu nustato 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB Dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (toliau - Direktyva 2009/72/EB) (toliau – ir Direktyva 2009/72/EB). Europos Sąjungos elektros energijos vidaus rinkos teisinis reguliavimas į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkeltas Elektros energetikos įstatymu, kurio 2 straipsnio 40 dalyje įtvirtinama viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje koncepcija. Tačiau Elektros energetikos įstatymas neįtvirtina viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje ar viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų baigtinio sąrašo. Kompetencija nustatyti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąrašą, jų teikėjus ir teikimo tvarką nustatyta Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai (Elektros energetikos įstatymo 2 str. 41 d., 5 str. 3 p. bei 49 str. 1 d.). Vyriausybė 2004 m. lapkričio 22 d. nutarimo Nr. 1462 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymą“ 1.1.11 punktu įgaliojo Energetikos ministeriją patvirtinti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąrašą, šių paslaugų teikimo tvarkos aprašą. Komisijos kompetencija tvirtinant valstybės reguliuojamų kainų energetikos sektoriuje, tarp jų ir viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainų nustatymo metodikas, taip pat nustatant valstybės reguliuojamas kainas ir tvirtinant elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, supirkimo kainos apskaičiavimo metodiką ir kainą, yra įtvirtinta Energetikos įstatymo 17 straipsnio 8 dalies 1, 3, 6 ir 7 punktuose. Taigi ginčijami Energetikos ministerijos ir Komisijos teisės aktai yra priimti laikantis įstatymų leidėjo ar kompetentingos institucijos pavestos kompetencijos, taip pat vadovaujantis įstatymuose nustatytais reikalavimais.

4.2. Pareiškėjai savo teiginius, jog VIAP sąrašo 1.2 punktą bei VIAP teikimo tvarkos aprašo 4, 6.2 ir 8.2 punktai prieštarauja Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai ir Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai, grindžia klaidinančiu viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų koncepcijos ir teisinio reguliavimo aiškinimu bei prieštariniais argumentais. Iš viešųjų interesų apibrėžimo (Elektros energetikos įstatymo 2 str. 40 d.) seka, kad įstatymų leidėjas išskiria šiuos esminius viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje požymius: 1) tai veikla arba neveikimas, susijęs su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga; 2) tai elektros energijos gamyba, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius kombinuotojo elektros energijos bei šilumos gamybos ciklo elektrinėse. Taigi jei bendra elektros energijos ir šilumos gamyba kombinuotojo ciklo elektrinėse, naudojant ne atsinaujinančius energijos išteklius, bet iškastinį kūrą, nelaikytina viešaisiais interesais pagal antrąjį požymį, tokia veikla įgaliotos institucijos gali būti pripažinta viešaisiais interesais, jei ji susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga. Šiuo aspektu svarbu, jog įstatymus įgyvendinančių teisės aktų normos neturi pažodžiui atkartoti įstatymų nuostatų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1995 m. spalio 26 d. nutarimas). Be to, būtina atsižvelgti į tai, jog Energetikos ministerija įgyvendina valstybės politiką energetikos srityje (Energetikos įstatymo 6 str. 1 p.).

4.3. Bendra elektros energijos ir šilumos gamyba aiškiai priskiriama viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms (Šilumos ūkio įstatymo 4 str. 1 d.), o visuomenės saugumas elektros energetikos sektoriuje *inter alia* suprantamas kaip tiekimo saugumas, patikimumas ir reguliarumas (Direktyvos 2009/72/EB 3 str. 2 d.). Elektros energijos gamyba termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse yra tiesiogiai susijusi su visuomenės saugumu ir aplinkos apsauga, kadangi taip panaudojama tiek pagaminta elektros energija, tiek šiluma, t. y. naudingai panaudojami tiek kuro išteklių, tiek visi energijos gamybos procese gauti produktai, kas leidžia padidinti energijos gamybos efektyvumą. Šilumos, kaip antrinio elektros energijos gamybos proceso produkto, naudingas panaudojimas vartotojų poreikiams sumažina energijos sąnaudas ir, atitinkamai, energijos gamybos procese susidarantių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą į aplinką; efektyvus šilumos panaudojimas leidžia sumažinti pirminių energijos šaltinių, tarp jų ir importuojamo iškastinio kuro, naudojimą vienam energijos vienetui pagaminti, tuo bent iš dalies mažinant valstybės energetinės sistemos priklausomybę nuo energijos išteklių importo bei didinant gyventojų ir ūkio subjektų aprūpinimo energija saugumą ir patikimumą. Be to, elektros energijos ir šilumos gamyba termofikaciniu režimu yra viena iš strateginių valstybės energetikos politikos kryptių, įtvirtintų Nacionalinėje energetikos strategijoje. Elektros energijos ir šilumos gamyba termofikaciniu režimu skatinama įgyvendinant 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/8/EB dėl termofikacijos skatinimo, remiantis naudingosios šilumos paklausa vidaus energetikos rinkoje, ir iš dalies keičiančią Direktyvą 92/42/EEB.

4.4. Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje aprūpinimo šiluma sistema apibrėžiama, kaip organizacinis-techninis ūkio kompleksas, skirtas gaminti ir tiekti šilumą vartotojams, valdomas šilumos tiekėjo ir susidedantis iš šilumos perdavimo tinklo bei vieno ar daugiau prie tinklo prijungtų šilumos gamintojų. Tokioms sistemos priskiriami tiek miestų centralizuoti šilumos tiekimo tinklai, tiek lokalsios šilumos tiekimo sistemos, kai šiluma vartotojams yra tiekama tiesiogiai su šilumos gamintoju sujungtais šilumos tiekimo tinklais. Taigi naudinga bendra elektros energijos ir šilumos gamyba yra laikoma bendra elektros energijos ir šilumos gamyba, kai pagaminta šiluma tiekama į miestų centralizuotus šilumos tiekimo tinklus ir į kitas aprūpinimo šiluma sistemas, tarp jų lokalias šilumos tiekimo sistemas, jei pagaminta šiluma naudingai panaudojama vartotojų poreikiams. Visi kiti atvejai, kurie nelaikomi naudinga termofikacija, yra tokia bendra elektros energijos ir šilumos gamyba, kai elektros energijos gamybos procese gauta šiluma nėra panaudojama vartotojų poreikiams užtikrinti ir garų pavidalų yra išleidžiama į orą. Tokia termofikacija nėra suderinama nei su termofikacijos skatinimo pagrindais, nei su Direktyvos 2004/8/EB nuostatomis. Todėl Energetikos ministerija, disponuodama jai pavesta kompetencija ir vadovaudamasi bendros elektros energijos ir šilumos gamybos skatinimo tikslais, įtvirtino, jog remiama tik naudinga termofikacija, t. y. kai tikslingai panaudojama tiek pagaminta elektros energija, tiek šios gamybos procese gaunamas antrinis

produktas – šilumos energija. Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies nuostata, kad bendra šilumos ir elektros energijos gamyba yra viešuosius interesus atitinkanti paslauga, įtvirtina tik bendrąją taisyklę, o ją detalizuoja VIAP sąrašo 1.2 punkto nuostata.

4.5. Viešuosius interesus atitinkančių įpareigojimų vykdymo sąnaudų įtraukimą į valstybės reguliuojamas kainas energetikos sektoriuje nustato Energetikos įstatymo 15 straipsnio 2 dalis. Elektros energijos kainą sudaro šios dedamosios: elektros energijos įsigijimo kaina (elektros energijos gamybos arba biržos sandorio kaina), elektros energijos persiuntimo perdavimo ir skirstomaisiais tinklais paslaugų kaina, tiekimo paslaugų kaina (visuomeninio tiekimo kaina arba nepriklausomo tiekėjo pelno marža) ir viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kaina. Elektros energetikos įstatymo 43 straipsnio 3 dalies 1 punkte nurodoma, jog nustatant viršutines elektros energijos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribas, t. y. valstybės reguliuojamas elektros energijos kainos dedamąsias, *inter alia* numatomos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo išlaidos. Elektros energijos vartotoju yra laikomas asmuo, kurio įrenginiai yra prijungti prie perdavimo arba skirstomųjų tinklų ar tiesioginės linijos ir kuris perka elektros energiją vartojimo tikslams (Elektros energetikos įstatymo 2 str. 37 d.). Taigi bet kuris asmuo, tarp jų ir elektros energijos gamintojas, vartojantis elektros energiją savosioms reikmėms, laikomas elektros energijos vartotoju ir privalo sumokėti už vartojamą elektros energiją aukščiau nurodytomis valstybės reguliuojamomis arba sutartinėmis kainomis, vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalimis. Tuo atveju, jei gamintojas perka elektros energiją savosioms reikmėms pagal sutartį su tiekėju, jo mokamą galutinę elektros energijos kainą sudarys visos aukščiau nurodytos elektros energijos kainos dedamosios, o tuo atveju, jei gamintojas vartoja savo pasigaminatą elektros energiją ir nesinaudoja elektros tinklų paslaugomis, vienintele mokėtina elektros energijos kainos dalis yra viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo išlaidos, kurias lygiais pagrindais padengia visi elektros energijos vartotojai, kaip ir nurodyta VIAP teikimo tvarkos aprašo 25 punkte.

4.6. Pagal savo tikslinį pobūdį ir reikšmę energetinei sistemai, viešuosius interesus atitinkančios paslaugos yra teikiamos visų ūkio subjektų, kurių elektros įrenginiai yra prijungti prie elektros tinklų, naudai, nepriklausomai nuo faktinio elektros energijos vartojimo iš tinklų atitinkamu laiku. Be šių paslaugų tinkamo užtikrinimo energetinės sistemos funkcionavimas neišvengiamai susidurtų su tiekimo patikimumo bei saugumo grėsmėmis, tuo sukeldami riziką elektros energijos vartotojų tinkamam bei pakankamam aprūpinimui elektros energija. Todėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kaštai teisės aktu nustatyta tvarka paskirstomi visiems elektros energijos vartotojams. Vieninteliai elektros energijos rinkos dalyviai, kurie iš dalies atleidžiami nuo pareigos mokėti už viešuosius interesus energetikos sektoriuje atitinkančias paslaugas, yra atsinaujinančius energijos išteklius naudojančios elektros energijos gamintojai, tačiau tokia išimtis iš bendrųjų reguliavimo principų, vadovaujantis VIAP teikimo tvarkos aprašo 26.3 punktu, taikoma tik tais atvejais, kai atsinaujinančius energijos išteklius naudojančios gamintojai savosioms reikmėms vartoja savo pačių pagamintą elektros energiją, t. y. vartojant elektros energiją iš elektros tinklų, atsinaujinančius energijos išteklius naudojančios elektros energijos gamintojai, kaip ir kiti elektros energijos vartotojai, nėra atleidžiami nuo pareigos sumokėti už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas. Atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektros energijos gamintojų konkurencingumo trūkumas, lyginant su kitais elektros energijos gamintojais, yra kompensuojamas ne per ankščiau aptartas mokėjimo už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas reguliavimo priemonės, bet Elektros energijos, kuriai gaminti naudojami atsinaujinantys energijos ištekliai, gamybos ir pirkimo skatinimo priemonėmis, kurių aprašas yra patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1474. Atitinkamos skatinimo priemonės numatytos ir Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme.

4.7. Ginčijamos Komisijos priimtų Kainų skaičiavimo metodikos ir Lėšų administravimo tvarkos aprašo nuostatos yra išimtinai susijusios su Energetikos ministerijos nustatyta viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarka, o būtent – VIAP teikimo tvarkos aprašo

25 punktu. Išimtinė kompetencija patvirtinti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąrašą bei paslaugų teikimo tvarkos aprašą suteikta Energetikos ministerijai. Taigi Komisija neturi diskrecijos teisės keisti Energetikos ministerijos nustatytos viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos. Dėl minėtų argumentų Komisijos patvirtintų teisės aktų ginčijamos nuostatos yra teisėtos ir jokia apimtimi neprieštarauja Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

4.8. Pareiškėjų pozicijos, jog visi gamintojai, gaminantys elektros energiją ir vartojantys ją savo teritorijoje savo įmonės ūkiniams poreikiams ar tiekiantys elektros energiją jos teritorijoje esančių juridinių ar fizinių asmenų ūkiniams poreikiams, turi būti atleisti nuo įpareigojimo sumokėti už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, praktinis įgyvendinimas reikštų viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos, taigi ir galutinės elektros energijos kainos padidėjimą. Į viešuosius interesus elektros energetikos sektoriuje atitinkančių paslaugų kainą, kuri yra viena iš elektros energijos kainos dedamųjų, įskaičiuojamos bendriems šilumos ir elektros energijos gamintojams nustatytos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšos. Todėl bet koks bendros elektros energijos ir šilumos gamybos remtinis apimties padidėjimas daro tiesioginę įtaką viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų, o taip pat – galutinės elektros energijos kainos didėjimui. Būtent dėl šios priežasties, įgyvendindamos joms pavestas funkcijas, teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis Energetikos ministerija užtikrina remtinis veiklos apimčių, o Komisija – veiklos sąnaudų pagrįstumą, t. y. reguliavimo priemonėmis siekiama užtikrinti, kad vartotojų mokama viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kaina būtų objektyviai pagrįsta visuomeniniu gėriu, tarp jų tiekimo saugumu, patikimumu, vietinių energijos išteklių skatinimu ir aplinkos apsauga. Realizavus pareiškėjų prašyme ginamą principą, jog už minėtas paslaugas turėtų mokėti tik vartotojai, o gamintojai, gaminantys elektros energiją ir vartojantys ją savo teritorijoje savo įmonės ūkiniams poreikiams ar tiekiantys elektros energiją jos teritorijoje esančių juridinių ar fizinių asmenų ūkiniams poreikiams, nuo tokių įpareigojimų būtų atleidžiami, ženkliai sumažėtų surenkamų viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų dydis ir padidėtų finansinė našta kitiems vartotojams.

5. Atsakovas Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija atsiliepime nurodo, jog Komisijos priimti norminiai teisės aktai neprieštarauja Elektros energetikos įstatymui. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:

5.1. Komisijos patvirtintos Kainos skaičiavimo metodikos 3 punkto ir Lėšų administravimo tvarkos aprašo 4 punkto nuostatos yra išimtinai susijusios su Energetikos ministerijos nustatyta viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarka, t. y. Komisija vadovavosi Vyriausybės įgaliotos institucijos – Energetikos ministerijos – priimtais norminiais teisės aktais.

5.2. Priimant ginčijamus teisės aktus, tiek Energetikos ministerijos, tiek Komisijos tikslas buvo apsaugoti elektros energijos vartotojus nuo nesąžiningos, neprotingos ir neteisingos elektros energijos tiekimo kainos. Viešuosius interesus atitinkančių įpareigojimų vykdymo sąnaudų įtraukimą į valstybės reguliuojamas kainas energetikos sektoriuje nustato Energetikos įstatymo 15 straipsnio 2 dalis, o pagal Elektros energetikos įstatymo 44 straipsnio 2 dalį, sąnaudos už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas yra įtraukiamos į visuomeninę elektros energijos kainą. Skatinant efektyvų energijos išteklių naudojimą diegiant elektros energijos ir šilumos gamybą kogeneracijos režimu bei skatinant bendroves ir fizinius asmenis statyti kogeneracines elektrines, taip pat siekiant užtikrinti, kad atsinaujinantys energijos ištekliai 2025 m. pirminės energijos balanse sudarytų apie 20 proc., viešuosius interesus atitinkančių paslaugų apimtis ir vertės keisis. Todėl jei bus išskirtos vartotojų, nedalyvaujančių viešuosius interesus atitinkančių paslaugų užtikrinime, grupės, tokie sprendimai didins našta pirmiausia buitiniams vartotojams. Elektros energijos vartotojai yra bendros nacionalinės elektros energetikos sistemos dalis, ir atitinkamai gauna naudą iš elektros energijos tiekimo stabilumo ir patikimumo, todėl visi vartotojai turi dalyvauti, užtikrinant viešuosius interesus atitinkančias paslaugas Lietuvoje. Vieniems elektros energijos vartotojams neapmokant jiems priklausančių elektros energijos tiekimo sąnaudų, kiti vartotojai turėtų dengti šias papildomas sąnaudas, dėl ko didėtų visuomeninė elektros energijos kaina kitiems vartotojams arba elektros energetikos

įmonės turėtų užtikrinti patikimą ir saugų elektros energijos tiekimą be pakankamų pajamų elektros įrenginiams eksploatuoti, prižiūrėti ir plėtoti.

5.3. Vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 37 dalimi, elektros energijos vartotoju yra laikomas asmuo, kurio įrenginiai yra prijungti prie perdavimo arba skirstomųjų tinklų ar tiesioginės linijos ir kuris perka elektros energiją vartojimo tikslams. Taigi bet kuris asmuo, taip pat ir elektros energijos gamintojas, vartojantis elektros energiją ūkiniams poreikiams užtikrinti, laikomas elektros energijos vartotoju ir privalo sumokėti už vartojamą elektros energiją valstybės reguliuojamomis arba sutartinėmis kainomis, vadovaujantis Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalimis. Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos yra teikiamos visų ūkio subjektų, kurių elektros įrenginiai prijungti prie elektros tinklų, naudai – atsakingi subjektai užtikrina nuolatinį elektros energijos ir galios rezervą, perdavimo sistemos operatorius atlieka balansavimo funkciją, gaminama ir vartojama elektros energija, naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, įgyvendinami strateginiai energetikos projektai, reikalingi energijos tiekimo saugumui ir patikimumui užtikrinti. Todėl šių paslaugų kaštai teisės aktų nustatyta tvarka paskirstomi visiems elektros energijos vartotojams.

5.4. Elektros energetikos įstatymo 45 straipsnio 1 dalis nustato, kad visi elektros energijos gamintojų įrenginiai, neprijungti nei prie perdavimo sistemos, nei prie skirstomųjų tinklų, turi teisę tiesiogine linija aprūpinti elektros energija savo padalinius, dukterines įmones ir laisvuosius vartotojus, kurių įrenginiai neprijungti nei prie perdavimo, nei prie skirstomųjų tinklų; tiesiogine linija elektros energiją gaunantys asmenys turi apmokėti už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas. Taigi neprijungti nei prie perdavimo sistemos, nei prie skirstomųjų tinklų tiesiogine linija elektros energiją gaunantys asmenys turi apmokėti už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas. Juo labiau jas turėtų apmokėti elektros energijos gamybos leidimus turintys juridiniai ar fiziniai asmenys, kurių įrenginiai prijungti prie elektros energetikos sistemos.

5.5. Elektros rinka iš esmės yra reguliuojama, atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas. Pagal Direktyvos 2009/72/EB 3 straipsnio 2 dalį, valstybės narės elektros energijos sektoriuje veikiančioms įmonėms gali nustatyti įpareigojimus teikti bendros ekonominės svarbos viešąsias paslaugas, kurie gali būti susiję su saugumu, įskaitant tiekimo saugumą, reguliarumą, kokybę ir kainą, bei su aplinkos apsauga, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą, energiją iš atsinaujinančių išteklių ir klimato apsaugą. Tokie įpareigojimai turi būti aiškiai apibrėžti, skaidrūs, nediskriminaciniai, patikrinami ir turi užtikrinti Bendrijos elektros energijos įmonėms vienodas galimybes teikti paslaugas nacionaliniams vartotojams. Direktyvos 3 straipsnio 10 dalis numato, kad valstybės narės socialinės ir ekonominės sanglaudos bei aplinkosaugos tikslams pasiekti įgyvendina priemones, kurios gali apimti atitinkamų ekonominių paskatų taikymą, panaudojant visas galiojančias nacionalines ir Bendrijos priemones, reikalingas tinklo infrastruktūros, įskaitant tinklų sujungimo pajėgumą, priežiūrai ir statybai. Minėtos Direktyvos 36 straipsnyje yra nustatyti reguliavimo institucijos (Komisijos) tikslai – padėti siekti aukštų visuotinių ir viešųjų elektros energijos tiekimo paslaugų standartų, prisidėti prie pažeidžiamų vartotojų apsaugos ir padėti suderinti keitimosi būtiniais duomenimis procedūras vartotojams keičiant tiekėjus. Atsižvelgiant į nurodytus tikslus, kitoks nagrinėjamų įstatymų nuostatų interpretavimas lemtų didesnius ekonominius nuostolius bei žalą vartotojams. Šiuo atveju Energetikos ministerija ir Komisija, įgyvendindamos įstatymo joms deleguotas funkcijas, pasirinko optimaliausią sprendimo variantą, bandant suderinti skirtingų subjektų – elektros įmonių ir vartotojų – interesus.

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

III.

6. Pareiškėjai Lietuvos Respublikos Seimo nariai Birutė Vėsaitė, Kęstutis Daukšys ir Mantas Varaška kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydami ištirti energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punkto ir 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 4, 6.2 ir 8.2 punktų atitiktį Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai bei Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai, taip pat minėto energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 25 punkto, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2007 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. O3-82 patvirtintos Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos (2010 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-245 redakcija) 3 punkto ir 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. O3-328 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo (2011 m. vasario 24 d. nutarimo Nr. O3-35 redakcija) 4 punkto atitiktį Elektros energetikos įstatymo 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

7. Nustatyta, kad energetikos ministro 2013 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. 1-81 „Dėl kai kurių energetikos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ 1 punktu nagrinėjamoje norminėje administracinėje byloje pareiškėjų tam tikra apimtimi ginčijamas energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymas Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ pripažintas netekusiu galios (minėto įsakymo 2 punktu netekusiu galios pripažintas ir pareiškėjų ginčijamą energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymą Nr. 1-214 keitęs energetikos ministro 2010 m. spalio 8 d. įsakymas Nr. 1-282). Be to, minėto energetikos ministro 2013 m. balandžio 5 d. įsakymo Nr. 1-81 „Dėl kai kurių energetikos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“ 3 punktu netekusiu galios pripažintas ir kitas šioje byloje tam tikra apimtimi ginčijamas energetikos ministro priimtas norminis administracinis aktas – 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymas Nr. 1-215 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (įsakymo 4-7 punktais netekusiais galios pripažinti ir kiti ginčijamą energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymą Nr. 1-215 keitę energetikos ministro įsakymai).

8. Pareiškėjų tam tikra apimtimi ginčijamas Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2007 m. spalio 19 d. nutarimas Nr. O3-82 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos“ bei jį keitęs 2010 m. spalio 27 d. nutarimas Nr. O3-245 buvo pripažinti netekusiais galios Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2011 m. liepos 7 d. nutarimo Nr. O3-166 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje kainos nustatymo metodikos patvirtinimo“ 2 punktu, o Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimas Nr. O3-328 „Dėl Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje lėšų administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei jį keitę atitinkami nutarimai pripažinti netekusiais galios Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2012 m. spalio 26 d. nutarimo Nr. O3-342 1 punktu.

9. Išplėstinė teisėjų kolegija taip pat pastebi, jog pareiškėjai prašė ištirti minėtų norminių administracinių aktų dalių atitiktį, be kita ko, Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai, įtvirtinusiai viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje sąvoką, bei 28 straipsnio 4 ir 5 dalims, nustačiusioms atitinkamų laisvųjų vartotojų pareigą apmokėti už viešuosius interesus atitinkančias paslaugas. Nors pareiškėjai nenurodė, kokios redakcijos Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 dalies ir 28 straipsnio 4 ir 5 dalims prašoma ištirti ginčijamų norminių administracinių aktų dalių atitiktį, tačiau iš prašymo argumentų matyti, kad keliamas klausimas dėl atitinkamų norminių administracinių aktų nuostatų atitikties Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 40 daliai bei 28 straipsnio 4 ir 5 dalims, išdėstytoms 2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija. Teisėjų kolegija pažymi, jog teisinis reguliavimas, įtvirtintas minėtose Elektros energetikos įstatymo nuostatose, buvo pakeistas, 2012 m. sausio 17 d. įstatymu Nr. XI-1919 Elektros energetikos įstatymą išdėsčius nauja redakcija.

10. Atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes, išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, jog norminės administracinės bylos nagrinėjimo metu visi pareiškėjų atitinkama apimtimi ginčijami norminiai administraciniai aktai yra netekę galios, be to, pakeistas ir Elektros energetikos įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas, kurio atžvilgiu pareiškėjai prašė ištirti ginčijamų norminių administracinių aktų tam tikrų nuostatų teisėtumą.

11. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencijoje nuosekliai laikomasi praktikos, jog ginčijamo norminio administracinio akto panaikinimas iki sprendimo byloje priėmimo reiškia, jog tais atvejais, kai į administracinį teismą dėl norminio administracinio akto teisėtumo kreipiasi ne teismai, o kiti Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnyje nurodyti subjektai, norminio administracinio akto teisėtumo byla praranda savo objektą. Taigi tais atvejais, kai į administracinį teismą dėl norminio administracinio akto teisėtumo kreipiasi ne teismai, o kiti Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnyje nurodyti subjektai, t. y. teisme nagrinėjama norminė administracinė byla pagal abstraktų prašymą ištirti norminio administracinio akto (ar jo dalies) teisėtumą, administraciniams teismams yra priskiriama tirti tik galiojančių norminių administracinių aktų teisėtumą, todėl ginčijamo norminio administracinio akto panaikinimas iki sprendimo byloje priėmimo tokiais atvejais yra pagrindas nutraukti bylą kaip nepriskirtiną administracinių teismų kompetencijai (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2006 m. gegužės 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I¹-1/2006; 2009 m. gruodžio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I⁵⁰²-17/2009; 2012 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I⁷⁵⁶-19/2012, 2013 m. birželio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-3/2013 ir kt.). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat yra pažymėjęs, kad įtakos norminio administracinio akto teisėtumo patikros bylai turi ir teisės akto, kuriam galimai prieštarauja ginčijamas norminis administracinis aktas, panaikinimas (pakeitimas). Kai į Lietuvos vyriausiąją administracinį teismą kreipiasi ne individualią bylą nagrinėjantis teismas, o Lietuvos Respublikos Seimo narys, inicijuodamas abstrakčią norminio administracinio akto teisėtumo patikrą, teisės akto, kuriam galimai prieštarauja norminis administracinis aktas, panaikinimas (pakeitimas) daro norminio administracinio akto teisėtumo teiseną nebegalima. Pripažinimas, kad norminis administracinis aktas prieštaravo nebegaliojančiam įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui, nebektų prasmės, nes neturėtų poveikio visuomeniniams santykiams. Taigi tais atvejais, kai į administracinį teismą dėl norminio administracinio akto teisėtumo kreipiasi ne teismai, o kiti Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 straipsnyje nurodyti subjektai, administraciniams teismams yra priskiriama tirti tik galiojančių norminių administracinių aktų atitiktį galiojantiems įstatymams ar Vyriausybės norminiams aktams (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinės teisėjų kolegijos 2008 m. lapkričio 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. I⁴⁴⁴-4/2008).

12. Nagrinėjamu atveju į Lietuvos vyriausiąją administracinį teismą, inicijuodami norminių administracinių aktų tam tikrų nuostatų teisėtumo patikros procesą, kreipėsi Lietuvos Respublikos Seimo nariai, paduodami abstraktų prašymą ištirti norminio administracinio akto teisėtumą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 110 str. 1 d.). Todėl atsižvelgdama į tai, jog, kaip minėta, kai į administracinį teismą kreipiasi subjektai su abstrakčiu prašymu dėl norminių administracinių aktų teisėtumo, administraciniams teismams priskiriama tirti tik galiojančių norminių administracinių aktų (jų dalių) atitiktį galiojantiems aukštesnės galios teisės aktams, išplėstinė teisėjų kolegija nutraukia norminę administracinę bylą pagal pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Birutės Vėsaitės, Kęstučio Daukšio ir Manto Varaškos prašymą ištirti energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punkto ir 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 4, 6.2 ir 8.2 punktų atitiktį Elektros energetikos įstatymo (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) 2 straipsnio 40 daliai ir Šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai, bei energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 25 punkto, Valstybinės

kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2007 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. O3-82 patvirtintos Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos (2010 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-245 redakcija) 3 punkto ir 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. O3-328 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo (2011 m. vasario 24 d. nutarimo Nr. O3-35 redakcija) 4 punkto atitiktį Elektros energetikos įstatymo (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 101 straipsnio 1 punktu, 114 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija

n u t a r i a :

Nutraukti norminę administracinę bylą pagal pareiškėjų Lietuvos Respublikos Seimo narių Birutės Vėsaitės, Kęstučio Daukšio ir Manto Varaškos prašymą ištirti, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 1-214 „Dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje sąrašo nustatymo“ 1.2 punktas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 4, 6.2 ir 8.2 punktai neprieštarauja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) 2 straipsnio 40 daliai bei Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 4 straipsnio 1 daliai, ar Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 1-215 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo (2010 m. spalio 8 d. įsakymo Nr. 1-283 redakcija) 25 punktas, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2007 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. O3-82 patvirtintos Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos skaičiavimo metodikos (2010 m. spalio 27 d. nutarimo Nr. O3-245 redakcija) 3 punktas ir 2010 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. O3-328 patvirtinto Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo (2011 m. vasario 24 d. nutarimo Nr. O3-35 redakcija) 4 punktas neprieštarauja Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo (2009 m. gruodžio 22 d. įstatymo Nr. XI-641 redakcija) 28 straipsnio 4 ir 5 dalims.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

Stasys Gagys

Irmantas Jarukaitis

Romanas Klišauskas

Dainius Raižys

Veslava Ruskan